

Saatuani keväällä v. 1913 Suomen Pan-
kin apurahan kuuden kuukauden oleskelua
varten Saksassa, matkustin saman vuoden Lo-
kakuun 1 p:nä Lybek'iin ja oltuani siellä
kahden kuukauden ajan Herrojen Piehl & Feh-
ling'in kauppaja- ja speditioniliikkeessä,
muutin Joulukuun 7 p:nä Berliniin, jossa
matkani jällellä olevan ajan eli neljä kuu-
kautta Deutsche Bank'in palveluksessa vie-
tin. - Matkani vaiheista tarkemmin seuraa-
vassa.

Palvelusaikani Herrojen Piehl & Feh-
ling'in konttorissa Lybekissä.

Ensimmäinen viikko on loppuun kulu-
nut uudessa työpaikassani Herrojen Piehl &
Fehling'in konttorissa Lybekissä. Aika on
mennyt enemmän katsellessa ja tapoihin tu-
tustuessa kuin mihinkään varsinaiseen työ-
hön ryhtyessä. Kaikki on kauttaaltaan ou-
toa ja vierasta alusta loppuun saakka. Ai-
kaisemmat ajatelmät ja kuvitukset suuren
maailman liike-elämästä ovat edelleen unel-
mia; kaikki on vielä hämärän peitossa, jo-
ka haihtuakseen vaatii aikaa.

Olen ehtinyt osaksi, vaikkakin vain
pintapuolisesti, tutustua paikkakuntaan.
Olen nähnyt siellä täällä liikehuoneitten
nimikilpiä, joiden omistajat tiedän koti-
maalleni ja sen liike-elämälle olevan tut-

tuja ja merkitseviä henkilöitä. Saan vähitellen tietää miten mitkin kauppahuoneet ovat kasvaneet suuriksi liikkeensä kautta pohjoismaiden kanssa, miten kaukaa ja millaisilta olosuhteilta ne johtavat juurensa menneisyydessä j.n.e. Tunnen vanhastaan ne tosiasiat, joista lybekiläinen liike- miespiireissään niin mielellään puhuu suomalaisenkin kanssa ja tiedän hyvin löytyneen sellaisen vuosisatojen takaisen ajan, jolloin Lybek oli keskuspuoleksi kaikille niille lukemattomille teille, jotka säteinä levisivät yli suuren Itämeren ja joiden tehtävänä ei ollut ainoastaan kauppajen solmimiset lännen ja pohjan välillä, vaan samalla myös länsimaisen kulttuurin tunnetuksi tekeminen kaukaisimmissakin osissa meren ja sen lahtien rantamilla. Ja tämän valta-asemansa Suomen kaupan välittäjänä

on Lybek voimut säilyttää aina viimeisim-
 piin aikoihin asti. Liikesuhteet ovat ajot-
 tain muodostuneet hyvinkin vilkkaiksi ja
 vielä tätä nykyäkin ovat ne sangen huomattava-
 tavasta merkityksestä. - Mutta näyttää kum-
 minkin jo siltä, että Lybekin tähti rupe-
 eisi kaikista ponnistuksista huolimatta
 laskeutumaan. Suomen taloudellisen elämän
 viimeaikainen kehitys ja nopea nousu avaa
 väkisinkin uusia uria maailman markkinoil-
 le. Stettin'in yhä kasvava kilpailu ja Poh-
 janmeren sekä Itämeren välisen kanavan
 avaaminen painavat paljon va'assa Lybekin
 kaupan näviöksi. - Tämän seikan huomaa
 myös huolestunein mielin sikäläinen liike-
 miespiiri. Ajan vakavuutta harkitaan ja
 siitä puhutaan paljon myös sielläkin, jos-
 sa työmaani on, ja jonne taas palajan,
 tarkoitan Herrojen Piehl & Fehling'in kont-

naisen purjehduskauden aikana on saangen
 suuresta merkityksestä. Kauppaneuvoston edus-
 ta näet kolme suurta suomalaista laiva-
 yhtiötä. Laivakulun vilkkaammillaan ollessa
 vaatii tämä liikehaara erikoisen henkilö-
 kuntansa, joka toimii melkein yksinomaan
 tällä alalla. Tiedusteluja jos-jonkinmoisia
 saapuu lakkaamatta. Tulo- ja lähtöajat, mat-
 kalippujen hinnat joko yksinkertaisina tai
 Suomen rautatieverkkoon yhdistettyinä, rah-
 titavaratariffit, myönästymiset j.n.e kuu-
 luvat joka-aikaisiin.

Toinen osasto toimittaa kauppatavaran
 ostot. Merkitykseltään huomattavin kauppa-
 artikkeli on ehdottomasti kahvi, joka tuo-
 daan pääasiallisesti Brasiliasta, mutta so-
 pivien tilaisuuksien sattuessa ostetaan ai-
 van läheltäkin kuten esim. Hamburgista.

Osasto valvoo kaikkia kahvikauppiaan

kuuluvia liiketentäviä. Se seuraa arvoja
pörsseissä, valmistaa hintanoteeraukset va-
rastotavaralle, lähettää näytteet ja hinta-
luettelot asiamiehilleen, joita Suomessa-
kin on useampia. Päättää vielä kontrahdit
syntyneistä kaupoista ja hoitaa pörssi-asi-
at niinhyvin kassa- kuin terminasopimuk-
siinkin nähden. Muista kauppaa-artikkeleis-
tä ovat huomattavimmat suola, mausteet, ryy-
nit, kuivatut hedelmät y.m., mutta löytyy
vielä eräs osastolle kuuluva kauppatavara,
joka meille vientitavarana on alkanut vii-
me aikoina olla hyvinkin huomattavasta mer-
kityksestä. Tarkoitan puolukkakauppaa Suo-
men ja Saksan välillä. Jos sivumennen vil-
kaiseimme tilastoa, niin selviää meille, mi-
ten metsämarjaimme vienti Lybekiin viime
vuosikymmeninä on kasvanut. Vuonna 1900
oli se 431 ja runsas kymmenen vuotta myö-

-hemmin 3661 tonnia. Siis kaunis lisä! Mutta
 -eivät ainostaan puolukkamme ole niin ha-
 -luttua tavaraa, vaan myöskin ne kumaat
 -ja metsäiset pensaat, joilla puolamme ovat
 -seinoisseet ja kasvaneet, käyvät hyvin kaupak-
 -sivsi. Suuret määrät sammalta ja varsinkin
 -valkojäkälää saapuu Suomesta Lykekiin kuk-
 -kakauppiaita varten. Ennen neiviqos es. se
 -rex lvi. Kolmas osasto hoitaa tavaravarastot
 -seja toimituttaa tullaukset. Sille kuuluu vie-
 -osiä tärkeänä tehtävänä töitten järjestely
 -reja valvominen kauppahuoneen omistamassa
 -kahvin jalostustentaassa. Suuren kahviliik-
 -tekkeensä yhteydessä harjoittaa toiminimi näet
 -tehdasmaista kahvin "jalostusta", joka
 -liikkeen haara laadultaan on sangen mielen-
 -melkiintoinen. Ennen tavoin liikeyt .naxax
 -sesto. Kun viime aikoina kahvintuonti kysy-
 -mysten yhteydessä on sanomalendistössämme

käsitelty myös kahvivärjäys y.m. muunnos-
tapoja, niin voinen ehken hetkiseksi pis-
täntää sisälle yllä mainitsemaani laitok-
seen. Tehdas sijaitsee viisikerroksisessa
kivirakennuksessa itse pääliikkeen yhteydes-
sä. Suuret ja voimakkaat hissilaitokset vie-
vät "raakakahvin" ylimpään kerrokseen, jos-
sa se sopivien koneitten avulla tuulautetaan
ja puhdistetaan. Sieltä lasketaan kahvi ker-
rosta alemmaksi n.k. lajittelusaliiin, jossa
allekirjoittaneen käydessä työskenteli 180
naishenkilöä. Jokainen heistä istuu koneen-
sä ääressä. Siihen pingoitettun ja hitaasti
kiertävän kankaan päälle tippuvat pavut, joi-
ta harjaantuneet ja sukkelat naiskädet seu-
loivat ja järjestävät eri tahoille lajinsa
mukaan. Täältä valuvat ne lajiteltuina alem-
maksi, jossa värjäys suurissa hinkaloissa
tapantuu ja sieltä siirtyy kahvi vielä alem-

maksi kiilloittamista varten, johon käyte-
tään joko vaselinia tai muita rasvaaineita.
Kahvi on nyt jalostettu ja täysin valmis
lähetettäväksi meidän ja muiden markkinoil-
le. - Vaikka tilasto näyttääkin, että kah-
vin tuonti Lybekistä Suomeen on viime vuo-
sikymmenen kuluessa alentunut puoleen sii-
tä määrästä mitä se aikaisemmin on ollut,
jonon luonnollisesti on vaikuttimena jo e-
dellä mainitsemani syyt, -suoremmat kauppä-
tiet tavaran hankintapaikoille, - niin vie-
dään kahvia kumminkin vielä tavattomat mää-
rät Herrojen Piehl & Fehling'in liikkeestä
-pohjoismaihin ja etenkin meille. Vuosittai-
sen vientimäärän tarkempi tiedustelu oli
turhaa vaivaa, se kuului niihin liikesalai-
suuksiin, joita ylimalkaan oli niin monta.
Kuten tunnettu on puutavarain vienti
Suomesta Saksaan viime vuosien kuluessa

kasvanut moninkertaisesti. Tämän meille tärkeimmän vientitavaran kauppojen välittäjänä ovat Herrat Piehl & Fehling osaltaan ottaneet huomattavasti osaa. Viimeksi puheena olleella osastolla oli tehtävänään myös puutavaraliikkeen hoito.

Neljäs eli viimeinen osasto on olemassa yksistään välitysluokkaa eli speditionia varten. Se huolehtii laivauspaperien toimittamisesta, välityslaskelmien kirjoittamisesta ja lähettämisestä, jälkivaatimusten järjestämisestä y.m. puhtaasti välitysluokkaan kuuluvista tehtävistä.

Kauppahuoneen henkilökunta oli luvultaan noin kolmenkymmenen vaiheilla. Paitse osastojen päälliköitä, jotka olivat jo kokeneita ikämiehiä, kuului henkilökuntaan parhaastaan vain nuorta väkeä, joista moni palveli liikkeessä vasta harjoitteluvuosiensa.

Työaika konttorissa alkoi kl. 8 aamulla ja jatkui aina kl. 7 i.p. kahden tunnin päivällislomalla. Voin kokemuksesta vakuuttaa, että kaksi viimeistä tuntia iltapäiväisin kävivät minulle siihen tottumattomana, kovin pitkiksi ja raskaiksi, johon osaltaan vaikutti ikävä ympäristö, huono ilma huoneustossa, harvinaisen keho ja vanhentunut liike- ja huonekalusto, jota tuskin lienee uusittu liikkeen perustamisen jälkeen, joka tapahtui vuonna 1863.-

Mutta millaisessa työssä ja kummoisis-
sa tehtävissä vietin sitten aikani Herrojen
Piehl & Fehling'in konttorissa. Alkuaikoina
eivät työni luonnollisesti olleet kovin
konstikkaita ja monimutkaisia. Valmistelin
luetteloita myydyistä laivalipuista, tein
käännöksiä saapuneista suomen- ruotsin- ja
väliin venäjänkin kielisistä kirjeistä ja

kirjotin vastauksia samanlaisiin, muovai-
 -lin speditioni- ja perimistariffeja poh-
 joismaita varten j.n.e. - Mutta pian pääsin
 kiinni myös vakaantuneempaan työhön. Sain
 huostaani liikkeen journalin ja pysyin sii-
 -nä työssä aina olinaikani loppuun saakka.
 - Kiireellisten kesä- ja syyskuukausien ai-
 -kana lykkäytyy journalin vieminen säännöl-
 -lisesti myöhemmäksi. Merkinnät toimitetaan
 - kyllä luetteloinin siinä järjestyksessä
 kuin niitä vastaavat asiat ovat syntyneet,
 - mutta järjestelyt ja yhdistelmät laaditaan
 vasta myöhemmin sopivan ajan ja tilaisuuden
 tultua. Työ ei ollut vaikeaa, mutta sillä
 - sangen tarkkaa ja huolella toimitettavaa,
 - sillä yhteen vedot ja saldon otot tapahtui-
 -vat kuukausittain, jolla aikaa monen monta
 - erää enti tulla jo käsittelyn alaiseksi. -
 - Mutta paitse ylläolevaa kuului minulle

-erikoisalananani käydä läpi aamuisin heti
 -lampoitin saavuttua liikkeeseen tulevat poh-
 -joismaiden sanomalehdet ja niistä tarkoin
 -merkitä ne asiat, joiden tunteminen voi
 -liikkeelle olla arvosta. Nimenomaan tuli
 minun kiinnittää huomiota kaikkiin suoma-
 -laisiin kirjoituksiin, joissa kosketeltiin
 -koski- ja sähköliike-kysymyksiä, mutta si-
 -itä päitse olivat varteen otettavat tulli-
 -asiat, merenkulku ja sen yhteydessä olevat
 -seikat, uudet liike ja tehdasyritykset, sa-
 -tamarakennukset, joissa nostoranojen ja
 -muun sellaisen tarve oli mahdollinen ja
 -ylimalkaan kaikki, missä vain expeditioni-
 -tehtäviä voi tulla kysymykseen. Näistä sei-
 -koista tein merkintäni ja esitin ne osas-
 -toni päällikölle, joka vuorostaan toimitti
 -ne isännistölle. Tämä tehtäväni ala oli eh-
 -dottomasti huvittavin, sillä päitse sitä,

että siten voin olla alituisessa tuorees-
sa yhteydessä kotimaani kanssa, voin samal-
la helposti seurata, mihin kiireelliisiin
ja tarmokkaisiin toimenpiteisiin jokainen
edullisen kaupan ja tarjouksen tekemahdol-
lisuus johti.

Näin kului palvelusaikani Herrojen
Piehl & Fehling'in liikkeessä. Tein voita-
vani seuratakseni asiain kulkua, mutta tu-
lin vähitellen siihen huomioon, että löy-
tyi niin paljon, johon perehtyminen oli ra-
joitettua, että oli olemassa alue, jonka
sisäpuolelle tulo ei minulle enemmän kuin
useammalle muullekaan liikkeessä palvele-
vista ollut sallittua. Huomioni oikeudesta
pääsin myös varmuuteen keskustellessani
kerran (ulkopuolella liikkeen) isännistöni
kanssa.- Minä ymmärsin kyllä, että kaikki
piti niin olla, mutta siitä huolimatta al-

-xi koi minussa kumminkin herätä halu päästä
muuttamaan työalaa ja paikkakuntaa.
-isa Jo silloin, kuin laadin kotonani työ-
ohjelmaa ulkomaalla oleskeluani varten te-
-ki mieleni voida jakaa aikani niin, että
-sa olisin tilaisuudessa ensin jonkun verran
palvelemaan suuremmissa kauppahuoneissa ja
sittemmin siirtymään pankkialalle. Kun nyt
olin toteuttanut aikeeni ensimmäisen osan,
-se seurannut suuren liikkeen töitä ja järjes-
telyä siihen määrään, kuin se ylimalkaan
-sa sallittua on, niin katsoin voivani siirtyä,
-jos siihen mahdollisuutta avautuisi jonkin
-sa suurpankin palvelukseen. Niih vaikeata kuin
ulkomaalla ylimalkaan pankkeihin pääsy on-
-kin ja tarvitsematta käyttää isännistöni
Herrojen Piehl & Fehling'in tarjoamaa aut-
-tavaa kättä tässä sunteessa hyväkseni, oli
-j minulla onni saada Suomen Pankin Johtokun-

nan ystävällisellä myötävaikutuksella paik-
ka Deutsche Bank'issa Berlinissä. Joulukuun
-6 päivä eli uumelleen kaksikuukautisen pal-
-velusajan perästä jätin paikkani Lybekissä
matkustaakseni jo seuraavana päivänä Ber-
liniin. Erotessani sain oloajastani seuraaa-
st vasisältöisen todistuksen: Zeugnis.
Lübeck und Hamburg
Lübeck, den 6 Dezember 1913
Auf Wunsch bescheinigen wir gern, dass
Herr Magister V. R. Petrelius vom 6 Okto-
ber bis heute in unserm Geschäftes tätig ge-
wesen ist.
Herr Petrelius hat die von ihm über-
nommenen Arbeiten stets mit grossem Eifer
und Interesse zu unser vollen Zufrieden-
heit ausgeführt. Infolge seiner Sachkennt-

-ensis und Zuverlässigkeit hat er uns manchen
Dienst geleistet und war uns ein lieber Mit-
arbeiter. Lübeck d. 6. Dez. 1913:
(sigill) Pienl & Fehling.
-is na Lybekissä oloajallani harjoitin kont-
torityöni ohella myös kieliopintoja. Iltai-
sin, pitkänpäivätyöni jälkeen otin useam-
man kerran viikossa oppitunteja Saksan kie-
lessä ja saksalaisessa kauppakirjeenvaih-
dossa.

Mutta paitsi tätä koettelin vielä eh-
tiä olla läsnä niissä esitelmätilaisuuksis-
sa, joita useammat eri liike-yhdistykset
olivat tuontuostakin järjestäneet ja joi-
hin isännistöni hyvantahtoisesti hankki ja
jakoi henkilökunnalleen tarvittavat pääsy-
liput. Nämät esitelmät käsittelivät yhteis-

Oloaikani Deutsche Bank'issa Berlinissä.

Berliniin tulin Joulukuun 7. pnä ja jo seuraavan päivän aamuna olin Deutsche Bank' -in pääkonttorissa odottamassa vuoroani päästäkseni sen johtajan puheille, jonka luolloin saanut kutsun saapua.

Neuvoteltuani johtajan ja erään vanhan prokuristin, jonka erikoistehtävänä oli juuri henkilökunnan järjestämisasiat, kansassa, tuli tuleva palvelusaikani määrätyksi niin, että alkuaikani piti minun työskennellä eräässä pankin monista depositions-kassoista, sittemmin siirtyä pää-depositio-ni-kassaan ja vihdoin tulla pankin sentraaliin.

Tätä työohjelmaa seurasin sittemmin ja huomasin sen varsin käytännölliseksi se-ikä pankin neuvottelut ja neuvottelut.

mintani kehitykseen nähden. Mutta mitä tarkoitetaan sitten dep. kassoilla (Depositenkasse) ja mikä on niiden tehtävä? Tiedetäänhän että jokaisella suurpankilla niin hyvin Berlinissä ympäristöineen kuin muuallakin Saksan suurissa kaupungeissa on niitä niin monta. Käsitteen tarkka määrittäminen ei ole niinkään helppoa, sillä eri pankkien dep. kassat toimivat usein eritavalla, ja vieläpä samaankin pankkiin kuuluvina ovat ne suuruutensa perusteella valtuuksiinsa ja tehtäviinsä nähden paljonkin eroavaisuutta. Dep. kassat, joiden synty saksalaisten pankkien yhteydessä, ei ole kovin kaukaa menneisyydessä etsittävä, olivat aluksi tarkoitettut vain vierasten varojen eli talletusten keräämistä varten, mutta kun tallettava yleisö alkoi sijoituksiinsa näh-

...den panna pankeille kaikenmoisia vaatimuk-
 ...sia ja kun dep. kassain ylläpitämiskustan-
 -ukset kasvoivat kasvamistaan, yhdistettiin
 vähitellen niiden toiminta-alaan melkeinpä
 kaikkia täydelliseen pankki-liikkeeseen
 kuuluvia tehtäviä.

Te) Deutsche Bank'illa on Berlinissä 50
 dep. kassaa, jotka toimivat päädepositioni-
 kassan (Haupt-depositenkasse) valvonnan ja
 määräämisvallan alaisina. Ne ovat järjes-
 tetyt tyydyttämään liike-elämän tarpei-
 -ta jokainen omassa piirissäänsä. Niiden toi-
 mintavapaus on useimmissa tapauksissa ra-
 -joitettu; ne tekevät aloitteita, joiden hy-
 väksyminen ja ehtojen määrääminen tapahtuu
 tavallisesti pää-dep. kassassa.
 Ilmoittautumispäivän iltapuolella is-
 -tuin jo dep. kassassa. B. Kassat ovat näet
 merkityt kirjainnimityksillä, - yksinker-

-kutsuilla, niinkauan kuin kirjaimia riittää,
-njaloput kirjainyhdistelmillä. Dep. kassa
B. kuuluu pankin suurempiin. Sen henkilö-
-kunta nousi noin kolmeenkymmeneen, siihen
kaksi johtajaa luettuna.

Dep. kassa B.

Osastoin aluksi paikkani arvopaperien (ef-
-fektien) osastolla. Työnjakoon nähden ovat
-at dep. kassat järjestetyt osastoihin, jotka
-ovat alituisessa vuorovaikutuksessa vas-
-taavan osastonsa kanssa pää-dep. kassassa.
-ot yhteyttä kassojen välillä pitävät säännöl-
-lisesti yllä varsinaiset lähetit, jotka
-ymäärätyllä tunhilla kahdesti päivässä vie-
-uvät kertyneet tehtävät päädep. kassaan ja siel-
-tä takasin. Tuontuostakin tarpeen sattuēs-
-sa kulkevat sitä paitsi ylimääräiset lähe-
-tit kassojen väliä, puhumattakaan alitui-
-sesta telefooni-yhteydestä j.n.e.

Arvopapereita eivät dep. kassat osta eivätkä myy pankin laskuun. Ne ottavat vastaan vain välitystehtäviä. Komisioniliike arvopaperien alalla onkin viime aikoina äärettömästi kehittynyt ja kuuluu vähitellen uudemman ajan pankkitoiminnan päätehtäviin. Kun otamme huomioon että effekteihin sijoitettu kapitaali Saksassa on laskettu nousevan runsaasti 50 miljaardiin markkaan ja kun tiedämme millaisten arvo- ja haltiovaihtelujen alaiset arvopaperit esim. Berlinin pörssissä ovat, niin voimme helposti käsittää, mikä suuri tehtävä pankeilla arvopaperien välittäjinä on.

Yhden ainoan dep. kassan päivittäinen effektein välitystehtävä voi olla melkoinen. Tilit vaihtuvat lakkaamatta; liiketuttava, jolla tänään on pankkiosakkeita, omistaa viikon perästä vain teollisuuslai-

tosten tai laivayhtiöitten arvopapereita ja päin vastoin.

Tentävänsä laatuun nähden on osasto luonnollisesti alituisessa yhteydessä pörs- sin kanssa.

Arvopaperiosastolle kuuluu myös pii- rinsä liiketuttavien termiina- eli ultimo- asia-tentävien vastaan ottaminen, pää-dep. kassalle edelleen toimittaminen, kuukauden- vaihde-järjestely j.n.e. Kauppojen luontee- seen ja rajoituksiin nähden tulevat ne dep. kassoissa verrattain harvoin kysymykseen. Niihin halukkaat kääntyvät tavallisesti suoraan pää-dep. kassan puoleen.

Siirryin sitten, työskennettyäni run- saan viikon päivät mainitsemisani tehtä- vissä, pitkään riviin työntekijöitä, joiden erikoisalana oli talletustilit. Pysähdyn kertomuksessani hetkiseksi tälläkin osas-

- tolla, kuten ylimalkaan tulen tekemään jou-
 - tuessani tästä lähtien pankin eri osastoil-
 - le ja toimistoihin. Talletusosasto, on ehdottomasti dep.
 - kassan tärkein ja suurin. Se työskentelee
 - tarkoituksessa, joka sille jo sen alkuajoin-
 - ta on määrätty, nimittäin vieraitten varo-
 - jen kokoaminen pankin liikkeen tarpeeksi.
 - Mitä talletusentoihin Saksan pankeis-
 - sa ylimalkaan tulee, eivät ne suurestikaan
 - ole toisistaan eroavaisia. Talletuskorko
 - riippuu rahamarkkinain yleisestä tilasta
 - ja vaihtelee niin ollen sangen usein. Ko-
 - ronlaskut ja tiliotteet toimitetaan taval-
 - lisesti kahdesti vuodessa. Deutsche Bank
 - tekee kumminkin tässä suhteessa poikkeuksen
 - hyvittäen pääomaa korolla vain vuoden vai-
 - heessa ja pidättäen siten itselleen mio-
 - mattavan korkosäästön.

nen irtisanomispäivää tiliotteen mukana, saapuvat sangen usein muutama päivä myöhästyneenä, ehtivät tilivaihdokset jo tapahtua. Ilmoituksen saavuttua ovat tilit taas järjestettävät ennalleen. On itsestään selvää miten äärettömän paljon tällainen eritalletustilien vuoroon hyvittäminen ja vuoroon veloittaminen tuottaa kirjanpitovaivaa. Nostoshekit käyvät aina ankaran tarkastuksen läpi ennenkuin suoritus tapahtuu. Joka kerta verrataan asettajan nimikirjoitus pankissa säilytettävän alkuperäisen kanssa. Mutta paitse shekkejä käyttämällä maksuvälineenä tapahtuvat suoritukset tilien eri haltiain kesken ehken useammin siirtosuorituksen (Überweisung) kautta, joka suoritustapa edellyttää luonnollisesti sen että asianomaisilla on kullakin oma tilinsä pankissa. Paitse sitä suuriarvoista mer-

kitystä, joka mainitsemallamme siirtosuori-
 tuksella on taloudellisessa suhteessa ja
 josta vielä tulen mainitsemaan myöhemmin
 shekkijärjestelmän yhteydessä, on kyseen-
 alainen maksutapa sangen mukava ja käytän-
 nöllinen, erittäinkin kun se kehityksen
 kautta on vähitellen päässyt melkein täy-
 dellisyyteen. Siirtosuorituksen suuret edut
 vaikuttavat myös osaltaan siihen että yleis-
 ö niin suurena määrin ja mahdollisimmin
 tarkkaan pitää varansa pankeissa. Pankki
 on taas yleisön nöyrä palvelia. Äärimäisyy-
 teen noussut kilpailu pankkien kesken on
 vähitellen vienyt siihen, että yleisön tah-
 to on määräävä olipa se sitten melkein mil-
 lainen tahansa. Puhumattakaan kunnallis- ja
 kirkollismaksuista hoitaa pankki liiketut-
 tavainsa lainojen korot, henki- palovakuu-
 tustmaksut, suorittaa vuokrat, sähkö-, kaa-

su-, vesijohtolaskut j.n.e. Aivan pienien
määrien jopa muutaman penninkin järjeste-
lyt eivät kuulu harvinaisuuksiin.

Miten pankin käyttö tällaisiin tarkoi-
tuksiin on viime vuosien kuluessa lisäänty-
nyt, valaisen muutamilla numeroilla, jotka
pöimän myöhemmin ollessani pää-dep. kassas-
sa vastaavalla osastolla:

Berliner Steuerkasse

v. 1909 maksettujen laskujen luku 17747

vastaten M. 4370679:45

" 1913 maksettujen laskujen luku 35611

vastaten M. 8126927:40

Berliner Elektr. Werk.

v. 1909 maksettujen laskujen luku 18753

vastaten M. 1251488:25

" 1913 maksettujen laskujen luku 28845

vastaten M. 1606913:70

Schöneberg Steuerkasse

v. 1909 maksettujen laskujen luku 4788

vastaten M. 852036:31

v. 1913 maksettujen laskujen luku 7533

vastaten M. 1506749:26

Ylläolevan kaltaiset siirtisuoritukset toimittaa pankki useimmiten ilman minäänlaista korvausta, ja jos sellainen tulee kysymykseen, niin on se aivan pieni. Leimamerkistä ovat ne myös vapautetut.

Tätä saatavasiirto-järjestelmää käytetään ei ainoastaan samassa pankissa toimivien liiketuttavien kesken, vaan yleisesti kaikkialla missä vaan yleisöllä tilejä löytyy. Siirtosuorituksilla ei ole myöskään ahtaita paikallisia rajoja, ne ulottuvat kaikkialle yli maan. Berlinissä ja sen ympäristössä tapahtuvat maksut tavallisesti yksityispankkien ja pankkiirihuo-

neitten kautta ja välityksellä. Maaseutu-
kaupungeissa taas, valtakunnan syrjäisim-
milläkin seuduilla, toimittaa saatavasiir-
rot valtionpankki, jonka haaraosastoverk-
ko on tihein ja laajin, girotilijärjestel-
mänsä kautta.

Girotilin haltioista antaa pankki pai-
netut luettelot useamman kerran vuodessa.
Valtiopankin kautta tapahtuvat siirto-
suoritukset ovat maksuttomat. Korvauksen
saa pankki niiden varojen käytöstä, joita
jokainen tilinomistaja on velvollinen ko-
rottomina pankissa pitämään ja joiden vähin
määrä on laskettu keskimäärin sen työn ja
vaivan perusteella, jonka tilinhaltia vuo-
den kuluessa pankille tuottaa. Pienin tal-
letusmäärä on siis kovin vaihtelevainen al-
kaen 500:sta ja nousten aina 4 tai 5 milj.
markkaan. Deutsche Bank'in girotili valti-

onpankissa nousi aina 7 milj. markkaan.
Jätettyäni talletustilit siirryin tehtä-
viin, jotka koskivat juuri mainitsemani
siirtosuorituksia valtiopankin kautta.
Seurattuani lyhemmän aikaa vielä dis-
konto- ja inkassoasiain käsittelyä, jotka
eivät kumminkaan tarjonneet mitään mieltä-
kiinnittävää, jätin dep. kassan B ja
sain luvan muuttaa pää-dep. kassaan.
Kassat ovat markkainten korvauksen
saa pankki niiden varojen käyttöä, jotka
jokaisen tilinpitäjän on velvoittanut ko-
rvaamaan pankissa pitämällä ja joiden vähin
osa on laskettu korkomäärin sen työn ja
velvoiteperusteella, jonka tilinpitäjä vo-
iikin kassassa pankille tuottaa. Pienin tai-
lehdessä on sille kovin vaihtelevainen ai-
kaan 500:sta ja useiden aina 4 tai 5 milj.
markkaan. Deutsche Bank in girotili valti-

Pää-dep. kassassa.

Alkaessani Tammikuun puolivälissä työ-
kentelyni pää-dep. kassassa olivat kirjain-
päättyöt vielä täydessä vauhdissaan. Työ-
päivä oli pitkä ja tehtävät moninaiset. Dep.
kassassakin, jonka juuri olin jättänyt oli
työaika jo kolmen viikon päivät kestänyt
kl. 9 aamusta kl. 10 illalla. Tavallisesti
loppuvat työt kl. 7 ehtoolla. Ruokailuajat,
jotka säännöllisissä oloissa ovat kaksi tun-
tia, olivat nyt supistetut mitä lyhimmiksi.
Jäsenyjoilla koti oli kauempana saivat pi-
tää ruokavarat mukanaan. Pää-dep. kassassa
on pankkirakennuksen ylimpään kertaan jär-
jestetty henkilökuntaa varten ravintola, jo-
ka toimenpide varsinkin tälläisina kiirei-
nä aikoina on mukava ja käytännöllinen.

Tulin aluksi toimistoon, jonka alaan

shekkiliike ja vieläpä laajimmassa merkityksessä kuului. Samoin kuin siirtosuoritukset on shekkiliikekin sangen suuresta merkityksestä liike-elämälle. Ne taloudelliset edut, joita molempien käyttö maksuvälinautena tuottaa, ovat arvaamattomat. Ajatella vain niitä äärettömiä rahamääriä, jotka säästyen jokapäiväiseen liikkeeseen joutumasta, jäävät kaupan ja teollisuuden palvelukseen. Varojen keskittymisellä on taas seurauksena rahahinnan laskeminen eli korkokannan aleneminen j.n.e. Suuri on myös se taloudellinen voitto, joka johtuu siitä, että rahan käyttöä supistamalla vältetään metallin väheneminen kulumisen kautta. Näitä tarkoituksia silmällä pitäen pyrkii talous- ja liikemaailma edelleen yhä suurempaan täydellisyyteen rahattomien suoritusten ihanteen saavuttamiseksi.

st. nei: Paitse pankin nomia shekkejä, joiden lukumäärä ei ole pieni, kuuluu mainitse-
-omalleni toimistolle myös vieraitten shek-
-kien järjestely, joka tapahtuu eri tavoilla
-niiden laitosten avulla, joita ainoastaan
-pisimmälle kehittyneet pankkiolot voivat
tarjota.

Vieraat shekit peritään clearing eli
-vaihdotietä pankkien yhteydessä toimivien
-laitosten tai itsenäisten tätä tarkoitusta
-varten perustettujen pankkien välityksellä,
joiden tehtävään kuuluu ei ainoastaan shek-
-kien järjestely vaan myös vekselien, arvo-
paperien, korkolippujen, laskujen y.m. vaih-
-dot. Tuollaisia järjestelylaitoksia (Clea-
-ringhouse) on Berlinissä mainittavimmat:
- Abrechnungstelle valtiopankin yhteydessä,
joka välittää vekselien ja shekkien vaih-

toa tavallisesti vain suurien pankkien ja
pankkihuoneitten välillä. Toi toi
Bank des Berliner Kassenvereins jonka työ-
piiriin kuuluu paitsi edellistä myös arvo-
paperien ja muullaisten saatavien tasoi-
taminen pienempienkin kauppahuoneitten kes-
ken.

Scheckaustauschstelle in Berlin joka on pe-
rustamisestaan asti v. 1910, sijaiten val-
tiopankkirakenmuksessa, välittänyt vaihtoa
shekeillä, jotka ovat maaseudulla makset-
tavat. Kävin shekkijärjestelyllä valtiopan-
kin clearingosastolla ja tekisi mieleni
kertoa yksityiskohtaisemmin näistä kolme-
kertaan päivässä tapahtuvista, isänsä mie-
lenkiintoisista shekkivaihto-tilaisuuksis-
ta, mutta pelossa tulevani liian yksityis-
kohtaisiin selvittelyihin, sivuutan ne.

Kun kumppanini kanssa ensi kerran olin
länänä tuollaisessa tilaisuudessa jätimme
hoivaintoa varten 3155 shekkiä vastaten
M. 16615050:62, josta päivän lopussa eri-
tyisellä meille annetulla kuitilla merkit-
tiin pankkimme hyväksi M. 11236181:89.

Nämät numerot puhuvat jo osaltaan liik-
keen laatua ja päivittäistä suuruutta.

Maksuvälineenä sangen yleisesti käyte-
tyt postishekit käyvät myös viime mainitun
Clearing-järjestön kautta. Postilaitos, ku-
ten valtiopankkikin julkaisee vuosittain
tammikuulla luettelon tilinhaltioistaan, jo-
non lisäykset ilmestyvät touko- ja syyskuul-
la.

Seurattuani osastolla vielä erinäisiä
kirjanpitolentäviä muutin taas olopaikkaa-
ni ja tuln vekselitoimistoon.

Mielenkiinnolla ryhdyin alusta alkaen

seuraamaan toimintatapaa tällä osastolla, jolla toivoin tapaavani paljon minulle ennestään tuttua, sillä vekseli liikehän on meidän pankkiemme tavallisempia ja tärkeimpiä. Olin utelias näkemään missä määrin meidän vekselioloilla oli yhteyttä sika-
läisten kanssa.

Jo melkein ensi silmäyksellä voin huomata ettei tällä liikelajilla pankin yleiseen toimintaan nähden ollut sitä merkitystä kuin odottanut olin.

Vekselien diskonttaus on viime vuosien kuluessa vähentynyt huomattavassa määrässä. Shekki työntää vekselin tieltään. Se, ollen ei ainoastaan maksu- vaan myöskin luottoväline, tarjookin useimmissa ta-
pauksissa käyttöön nähden samat edut ja mukavuudet kuin vekseli.

Vekselisalkku jakautuu sisältöönensä

nähdän sängen erilaisiin papereihin.

Ehdottomasti suurimman osan muodostavat sellaiset vekselit, joita pankki kassan liian korkealla ollen, ostaa pörssissä ja tarpeen tullen rediskonttaa valtiopankissa. Toisena huomattavana lajina ovat valtion maksu-sitoumukset (Schatzanweisung), joita valtio väliin, useimmin tilapäisistä syistä lähettää liikkeeseen. Ne ovat tavallisesti pyöreäsummaisia, monen miljonan suuruisia ja niiden takaisin maksamisesta tai uudistamisesta pitää huolen verokantokassa, joka suorittaa ne verorahoilla.

Pankit ostavat valtion maksu-sitoumuksia pörssissä, jonne ne tulevat valtiopankin välityksellä. Viimeisenä lajina ovat liikevekselit.

Vekselisalkun jakoon nähdän on sen sisältö paitse erääntymispäiviä huomioon otta-

en lajiteltu myös vekselien varmuuden perusteella niin että pankin yleinen vekseli-tila on aina helposti huomattavissa.

Lankeamiskirjat taas jakautuvat eri lajeihin ei ainoastaan lankeamispaikan vaan myös vekseli-summan perusteella. Rajamäärä on 5000 M. jota suuremmat ja pienemmät vekselit viedään siis eri kirjoihin.

Kirjoista puhuessani koskettelen parilla sanalla myös obligokirjoja. Niihin vietiin ainoastaan vekselin viimeisen girantin ja tunnustajan nimet, joten kaikki välisirrot jäivät kirjoista pois. Samaten jätettiin obligokirjoihin merkitsemättä kokonaisuudessaan paperit, jotka määrältään olivat 200 markkaa pienemmät.

Vekselit jäljennetään häviämisen varalta heti oston jälkeen.

Liikemiesten vekseleitä diskontattaes-

sa noudatetaan tarkoin aikaisemmin sovit-
 tuja diskonttoehtoja. Luoton suuruus voi
 mennä yli määrätyn rajan ainoastaan jos
 diskonttaajalla on arvopaperi tai talletus-
 tili pankissa, jolloin ylidiskonttausta
 vastaava määrä merkitään suljetuksi tilil-
 lä. Talletustilin sulkemista koetetaan kum-
 minkin ylimalkaan välttää, sillä yleinen
 mielipide jo vaatii, että yksilöllä täytyy
 olla vapaa käyttöoikeus rahoihinsa nänden.
 Vekseliluottoa myönnetään väliin myös ta-
 kuutta vastaan, harvemmin tulevat kysymyk-
 seen käteisvakundet, tavaravarastojen pant-
 taukset j.n.e.

Päivää ennen vekselin erääntymistä lä-
 hetetään Berlinissä lankeavat vekselit Kas-
 senverein'ille (Bank des Berliner Kassen-
 vereins) ja maaseudulla erääntyvät valtio-
 pankkiin perimistä varten. Ainoastaan vä-

-häinen osa, tavallisesti pienimääräisimmät, peritään pankin sentralin kautta.

Toimiston johtaja on luonnollisesti velvollinen mahdollisimmin tarkoin valvo- maan pankin liiketuttaviin kuuluvien vek- seliosallisten tilaa ja varallisuutta. Näin ollen on hän alinomaan kosketuksessa pankin sentralissa toimivan tiedonanto osaston kanssa. Tämän yhteydessä voin mainita, että valtiopankki, joka vähävälillä tiedustelee yksityispankeilta luottoa koskevia asioita, ei koskaan anna mitään luotto-tietoja se- liittään sen sotivan pankin määräyksiä ja pe- riaatteita vastaan.

Ennenkuin erkanen vekselitoimistosta mainitsen vielä eräästä liikelajista, joka päivittäin tuli siellä käytäntöön. Se oli avalasiain järjestely, jonka kautta pankki tunnusteensa kautta hankki liiketuttavalle

luottamusta muualla.

Tapahtuu näet usein, että liikemies ei ole tilaisuudessa määrätyllä ajalla suorittamaan rautatierahtejansa, tulli- tai postimaksuja, veroja tahi muita sellaisia suorituksia, jolloin hän välttääkseen ikävyyksiä, on velvollinen panemaan hyväksytyin vakuuden. Arvopaperien tai muun sopivan pantin puutteessa pääsee hän palkähästä antamalla asianomaisille pankin tunnusteen. Tämä vakuusmuoto on merkityksestä varsinkin rakennus- ja muille urakoitsijoille, jotka työn määräaikaisesta loppuunsaattamisesta ovat tavallisesti velvolliset hankkimaan vakuuden.

Vekselitoimistosta tulien arvopaperitoimistoon, joka on pankin suurimpia. Paitse pää-dep. kassan efektiliikettä keskityvät tänne samaa alaa koskevat tentävät

myös kaikista dep. kassoista, ja osaksi
myös pankin sentralista.

Toimiston pörssi-edustaja päättää kau-
pat pörssissä. Itse arvopaperien saanti ta-
hni anto käy Kassenverein'in kautta, joka
toimittaa myös laskelmat, jotka sittemmin
tarkastetaan toimistossa päivittäisten ar-
vopaperi-kurssiluettelojen perusteella. Eri-
kauppojen luku päivää kohti voi nousta kes-
kimäärin noin 6 ä 700:aan, joiden määrät
vaihtelevat tavallisesti 1000 ja 10000 mk:n
välillä.

Toimisto jakautuu arvopaperilajinsa
mukaan osastoihin, jotka hoitavat aina oman
effektialansa. Seurasin tehtäviä osastolla,
jolle esim. kuului pankissa löytyvät obli-
gationit Turkkilaiseen palkintolainaan v:lta
1870. Laina, joka on otettu 100 vuodelle
sisältää alkujaan 1900000 numeroa. Tähän

-lainaan kuuluvia obligationia oli osastol-
-la yleisön omaisuutena noin 12500 kappalet-
-sta. (Pankille kuuluvat säilytetään sentra-
-lissa). Kun lainan arpominen tapahtuu kuu-
-desti vuodessa voimme kuvitella miten pal-
-lunon vaivaa vain yksi ainoa laina hoitoonsa
-nähdessä voi tuottaa. Aika kuluu ja minä muutan edelleen
- osastoa. Seuraava osastoni on tressoori
- (Stahlkammer) osasto johon nyt saan tilai-
-suuden tutustua. Laitos ja sen järjestely on suuremmoi-
-nen. Kuljen tressooriholvin eri kerroksis-
-sa, jotka toisistaan ovat eroitettut lasi-
-lattioilla, pysähdyn siellä täällä tarkem-
-min tutustuakseni eri rakkeihin, johon ylei-
-sön suljetut talletukset ovat sijoitetut.
- Kaikki mahdollisuudet varkauden, tulen- tai
- vedenvaaran suhteen ovat täällä huomioon

-toitetut. Valot palavat päivän umpeen ja vah-
 -joedit seisovat paikoillansa. Yleisön palve-
 -silukseen käytettävien fakkein luku on 8526
 -merinumeroa, joiden vuotuinen vuokra kul-
 -istakin vaihtelee 12 ja 75 markan välillä.
 -Kupongin leikkaus nuoneita on 60, eri suu-
 -ruisia ja jotkut sangen hienosti sisustet-
 -tuja. Ovet avautuvat ja sulkeutuvat sähkö-
 -kellojen avulla eri numeromerkeillä. -
 -Tressoori-fakkein käyttö, riippuen ajoista
 ja tapahtumista on hyvin erilainen. Niinpä
 -lomesim. venäläis-japanilaisen sodan aikana
 -olivat kaikki fakit vuokratut - ja melkein
 -yksinomaan venäläisille. Seuraan vielä fak-
 -keja koskevaa kirjanpitoa sekä vuokraamis-
 -kontrahteihin kuuluvia seikkoja ja siirryn
 .sitten termiina eli ultimoasioihin, joiden
 käsittely kuului myös samalle osastolle.
 -noita. Voimatta tämän yhteydessä mennä sy-

venmälle viime mainitussa varsin huomattavassa liikehaarassa koskettelen sivumennen niitä pääasiallisimpia eroavaisuuksia, jotka ovat olemassa pörssissä tapahtuvien kassa- ja termiina-asiain välillä.

Edelliset eli kassakaupat ovat selvittävät heti; hinta on suoritettava ja tavara jätettävä kolmen päivän kuluessa kaupan jälkeen. Julkiset kaupat päätetään vasta päiväkurssin tultua määrätyksi ja kaupoja voidaan tehdä riippumatta määrän suuruudesta.

Jälkimmäiset taas eli terminakaupat ovat huomattavien, pörssisäännöissä määrättyjen, rajoitusten alaiset. Kaupat, jotka päätetään pitkin päivää, selvitetään vasta kuukauden viimeisenä päivänä, jolloin vielä voi eräillä endoilla kaupasta peruutua, tahi selvittelyä seuraavan kuukauden lop-

-s puun jatkaa. - Pienin kauppamäärä on 15000
 -M. nousten aina vastaavalla määrällä ja vä-
 -joihin luku 25 kappaletta lisääntyen samoin
 -s yhtäsuurella summalla.

Liike, jota kaupanalainen tavara kos-
 -kee, on myös sen suuruuteen, osakepääomaan
 -s j.n.e. nähden määrättyjen ehtojen alainen.
 -s Tavallisesti tehdään termiinakauppoja pank-
 -s ki, rautatie, vuorikaivos ja teollisuus
 -s osakkeilla. Päivittäisin ilmestyy osastoon
 -s kiertokirje jossa kosketellaan eri arvopa-
 perilajien laatua ja tulevaisuus-mahdolli-
 -s suuksia, nousevia tahi laskevia vuorimetal-
 -s lien hintoja, eri yhtiöitten hallintoa, osa-
 -s kepääomien muuttumisia, dividendien jakoja
 -s y.m.
 -s Termiinakauppoihin ryhtyy pankki ai-
 -s noastaan tunnetuimpien liiketuttaviensa
 -s kanssa vaatien vähintään 30 % takauksen

kauppasummalle.

On ollut paljon julkisuudessa puhetta, kuinka oikeutettua ja yleisen liike-elämän arvolle sopivaa terminakauppojen teko yleensä on. Kuten tunnettu päätetään ultimokauppoja pääasiallisimmin spekulatiivitarkoituksessa, josta yleisen liikemoralin vältetään kärsivän. Mielipiteet ovat usein lyöneet vastakkain hyvinkin kiivaissa otteissa, mutta mihinkään varsinaisiin tuloksiin eivät ne kumminkaan ole johtaneet.

Ennenkuin jätän pää-dep. kassan jään vielä muutamiksi päiviksi osastolle, jossa ulkomaalaisarvoisia asioita käsitellään.

Osaston erikoisalana on pääasiallisesti ulkomaalaisarvoisten shekkien myynti ja perittäväksi otto. Vekselien osto tapahtuu sitävastoin pankin sentralissa. Kuten sanottu asettaa osasto kaikki pää-dep. kassassa ja

eri dep. kassoissa myydyt ulkomaalaiset shekit ja antaa niistä asiamiehilleen ilmoituksen. Mitä taas shekkien ostoon tulee, niin käy se päinsä vaan silloin kuin myyjä on täysin tunnettu henkilö tahi omistaa efekti tai talletustilin pankissa, jolloin tili suljetaan ostetun shekin vastaavaan arvoon siksi kuin ilmoitus shekin järjestyksessä olosta on saapunut. Tavallisesti otetaan ulkom. shekit vain perittäväksi ja niinpä esim. kaikista Lontooseen lähettyistä puntamääräisistä shekeistä maksetaan tai hyvitetään vasta-arvo kuuden päivän kuluksi. Aikaa lyhennetään kyllä siten että shekin myyjä antaa toimeksi hänen kustannuksellaan sähköteitse tiedustella josko lähetetty shekki on järjestyksessä, jota tapaa käytetään tavallisesti vain suurempi määrät.

siin shekkeihin nähden, jolloin korko korvaa kustannukset.

Osastolle kuului vielä ulkomaalaisten akredittiivien järjestäminen ja matkakredittiivien myöntäminen. Viimemainituita asettaa osasto suurella varovaisuudella vain tunnetuille henkilöille, sillä monasti on tapahtunut, että pankkia on kavallettu väärennyksien ja liikanostojen kautta.

Sentrali.

Alkaa sitten Deutsche Bankin aikani viimeinen jakso. Tulen pankin sentraliin ja sen ulkomaavekseli- ja shekkitoimistoon. Tutustun ulkomaita koskeviin obligokirjoihin ja toimiston tiedonanto-järjestelmään, isekä pääsen samalla tekemään tuttavuutta myös johdokunnan läheisen valvonnan alla toimivan eri tietotoimiston (Auskunfts-bureau) kans-

-sa. Viimemainittuun on vaikea päästä, mit-
ta sen ystävällisen johtajan myötävaikutuk-
-sella sain siihen kumminkin tilaisuuden.
-Sananen siitä!
Toimistossa löytyy eri osastot saapu-
neilta ja jätettyjä tietoja varten. Tieto-
ja koskevat asiakaspaperit ovat järjestetyt
nidoksiin, joihin nimillä ja numeroilla va-
rustetut aakkosjärjestyksessä olevat pah-
vilaput osottavat. Niihin kootaan kaikki,
-mikäsasianomaista nimenhaltiaa koskee ku-
ten esim. bilanssiotteet, tilapäiset eri
-otanoilta saadut tiedot, sanomalentileikke-
-m. Nidokset ovat järjestetyt kaap-
-peihin otsakkeilla:
-1. Berlin ympäristöineen
-2. Saksa ja Itävalta
-3. Ulkovallat Euroopassa
-4. Merentakaiset ulkomaat.

Toimistolla on tarkka kirjanpito kaikista saapuneista ja lähetetyistä tiedoista, samoin merkinnät josko pankki ja missä määrin on tekemisessä niissä mainittujen kanssa. Pankin johtokunnan alituisen huolenpidon alla hoitaa toimistoa erityinen johtaja jolla on kahdeksan virkamiestä ja kolme apulaista käytettävänä. Tietotoimiston eri numeroiden luku oli 900000 ja 1. milj. välillä.

En pitkään pysähdy sentralin ulkolaisen vekselien ja shekkien inkasso-osastolla, sillä asiain käsittely ei ole paljoakaan poikkeava äsken jättämistäni samaan alaan kuuluvista tehtävistä pää-dep. kassassa. Siirryn sitä vastaan mielihyvällä toimiston arbitrage-osastolle, jolla hoidetaan kaikki pörssissä tapahtuvat ulkomaanarvoisia vekselejä- ja shekkejä (Devisen)

- koskevat asiat. - Osastolla on oma pörssi edustajansa, jonka kanssa sain kerran tilaisuuden pankin lupalipulla olla läsnä pörssikaupoissa. - Tämän suuren levottomuuden, markkinamaisen hälinän ja huudon keskellä seuraan minä päämiestäni pörssissä. Hän kulkee hiipivin askelin mietteisiinsä vajonneena ja tekee silloin tällöin merkintänsä. Niin tottunut ja taitava kuin hän onkin ei hän näytä olevan kumminkaan hermostumisesta vapaa. Vasta pitkän ajan perästä uskallan mainita sanan hänelle. Tarkastamme luetteloja ja tutkimme mitkä valutat ja millä paikkakunnilla kaipaavat vahvistusta. Kun ajattelemme, että pankilla Amerikassa yksin on 230 kirjeenvaihtajaa, voimme ymmärtää miten paljon tällainen valuta-positionin pörssissä järjestely vaatii sen toimittajalta kykyä ja tottumusta.

Päitsee jalojen metallien arbitragea, hoi-
 taa toimiston pörssiedustaja kaiken muun
 arbitragen. Päivittäisten valutaostojen ja arbi-
 tragen tulokset ovat määräävinä, millä eh-
 doilla osasto voi päättää tavannumkaiset va-
 lutatarjouksensa eli offertinsa niille pan-
 keille ja pankkihuoneille, jotka päivittäi-
 sin joko painatettuina tai sähköttietoina
 ovat sopimuksen mukaan oikeutetut ne saa-
 maan. Niin mielelläni kuin viipyisinkin vie-
 lä toimistossa, joka tarjoon niin paljon mie-
 lenkiintoista ja huvittavaa, täytyy minun
 kumminkin kiiruhtaa edelleen, sillä määrät-
 ty olinaikani alkaa vähitellen lähettää lop-
 puun. Tulen kirjeenvaihto-toimistoon, joka
 on keskuksena pankin liikkeelle kokonaisu-

-dessaan. Toimisto jakautuu eri kirjainjär-
-jestyksessä 22 osastoon, kukin käsittäen
kaksi kirjainta ja saaden osalleen niitä
-vastaavat tehtävät. Sain paikkani osastol-
-della FI- G (johon Finlands Bank kuului). Sil-
-lä työskenteli 12 eri kirjeenvaihtajaa.
-Kuvatakseni korrespondenssi toimiston laa-
-juutta voin kertoa, että päivittäisten tu-
-levien kirjeiden numero oli 5 à 6000 vai-
-heilla ja lähetettävien osapuilleen saman
-verran. Maanantaisin nousivat vastaavat lu-
-vivut aina 8 jopa 10 tuhanteen. Postimaksut
-in viime vuosina ovat olleet neljännes mil-
-joonan seutuvilla siihen kumminkaan arvo-
-paperien lähetys- ja vakuutuskustannuksia
-lukumatta. *ly olin kani sikas välttelee top*
Oloaikani Deutsche Bank'issa lopetin
-remburssi ja merentakaisten asiain toimis-
-tossaan. Sinne on vaikea päästä, mutta sain

-kumminkin, uudistettuani itsepintaisesti
-useammankertaiset pyyntöni, toimiston joh-
tajalta, joka myös on pankin johtokunnan
jäsen, anomukseeni suostumuksen. Toimiala
on laaja, vaikeasti seurattava, joka vaati-
-si pitkän ajan, ennenkuin siihen pintapuo-
-lisestikaan perentymään pääsisi. - Istun
toimistossa viikon päivät aamusta iltaan;
seuraan sivumennen vain juoksevia tentäviä,
mutta koetan paremmin asioihin tutustua
käymällä läpi vanhempia asiakirjoja, jotka
ovat järjestetyt eri nidoksiin, ja joista
käy selville erilaisten asiain alku-, kehi-
-tys,- ja joko päättyminen tahi jatkamisen
kautta edelleen vireillä pito. Väliin teen
tuttavuutta Kiinalais-silkinviljeliän kans-
-sa; toisen kerran koskee aktini Manillalai-
-sen tupakanviljeliän liike-pyrkimyksiä Phi-
-lippineillä, jossa kuvaukset maan kaupas-

ta, taloudellisesta hyvinvoinnista, viennistä, tuonnista j.n.e. ovat kylläkin huvittavia.

Mutta en aina tarvitse liikkua niin kaukaisilla ja tuntemattomilla alueilla. Eteeni avautuu aivan tuoreimpia liikesuhteita Wiipurin kauppamaailmasta, ja olen iloinen voivani minäkin tällöin sanallani edistää tapausten kehitystä.

Deutsche Bank'ista luopuessani sain pyynnöstä seuraava-sisältöisen todistuksen:

Deutsche Bank
Direktion Berlin den 23 März 1914.

Wir bescheinigen hiermit
Herrn Viktor Rurik Petrelius
auf seinen Wunsch, dass er vom 8 Dezember
1913 bis zum 18 März 1914 zu informati-
schen Zwecken bei uns tätig gewesen ist.

Herr Petrelius hat während dieser Zeit Ge-

gelegenheit gehabt, in der Depositenkasse B,
 - in der Depositen-Hauptkasse, ferner bei un-
 - terschiedlichen Zentrale in der Devisen-Abteilung,
 - in einer der laufenden Korrespondenz-Ab-
 - teilungen und in der Rembours-Abteilung
 unsere Einrichtungen kennen zu lernen.
 Deutsche Bank
 A. von Gwinner Th. Veyer.

Oloaikani Deutsche Bank'issa on nyt
lopussa. Paitse saamiani kokemuksia, jois-
ta edellä olen kertonut, tekee mieleni vie-
lä lyhyesti mainita niistä yleisistä vai-
kutelmista, joita oloajallani pankkiin näh-
den sain.

Se, jolla on ollut tilaisuus Berliini-
läiseen suurpankkiin tutustua, joka on lä-
heltä nähnyt sen toiminnassa, myöntänee mie-
lihyvällä, että täydellisyyteen, mitä tek-
niikkaan ja työtapoihin yleensä tulee, ei
voi enää pitkää askelta olla, jollei sitä
ole jo saavutettu. - Työtä vaaditaan ja
sitä tehdään myös harvinaisella tarmolla.
Ajasta pidetään tarkkaa vaaria, minutit
lasketaan mittapuulla. Johtuu mieleeni se
kapea paperikaistale, joka aamuisin aina
toimistoissa ja osastoilla oli vastassa.
Kun työaika alkoi, kun kello ehti tuskin

yhdeksän lyöntinsä lopettaa, oli se jo poissa ja voi sitä, joka ei vielä ollut ehtinyt siihen nimeänsä merkitä. -

Mutta niin ihailtavalta ja täydelliseltä kuin kaikki näyttääkin, niin suuremmoiset kuin tulokset voivat ollakin, on itse koneistoon eli niihin nähden, jotka raskaamman työtaakan kantavat mielestäni paljon toivomisen varaa. - Pankkien yhä laajeneva työohjelma vie mitä täydellisimpään työnjakoon, työn äärimäisimpään eristytämiseen eli specialiseeraamiseen, josta on seuraus, että yksilö ammattinsa yleiseen kehitykseen nähden tuntuvasti kärsii. Useimmat pankin virkamiehistä istuvat vuosikautia aivan yksinkertaisen mutta siltä välttämättömän tehtävän ääressä. He muuttuvat rattaiksi koneistossa, joka käyttää heitä viimeiseen mahdollisuuteen asti, joka ottaa

heistä kaiken sen, mikä käytäntöön vaan kelpaa, - mutta muuhun työhön, olipa se sitten pankin eli toisten palveluksessa, - ovat ne mahdottomat. Näin näviää heiltä - harrastus laitokseen sen kokonaismuodossa, - naintuu halu työhön ja ilo sen onnistumisesta. ja niin suositut kuin seuraavat sääkeet:

" Es ist des deutschen Mannes Ehre, dass er Freude habe an seiner Arbeit "

onkin, ei ne ainakaan suurimmalta osalta täällä herätä vastakaikua, vaan pikemmin päinvastoin.

Palkkaukset lukuunottamatta korkeampia virkamiehiä ovat kauttaaltaan sangen alhaiset. Niillä nuoremmilla, joilla on ollut uskallusta hankkia itselleen koti ja perhe, on toimeentulo, jos ne ovat yksistään pankki tuloista riippuvaisia, talou-

andellisessa suhteessa sängen vaikea. Ole-
-somassaolon vaatimukset täytyvät rajoittua
-mitä vähimpään ja elämisen ehdot supistua
-vain välttämättömimpään.
Kilpailu pankin paremmin palkattuihin
-toimiin nähdään on suuri ja valinnan vara
Amelkein rajaton Virkamiesten luku v. 1913
kertomuksen mukaan oli kaikkiaan 6638 josta
ta Berlinin osalle tulee noin 4 à 5000.
Luokkarajat ovat suuret, ero eri ai-
nesten välillä samoin, kuilu johtavien ja
alimpien välillä ylitsepääsemätön.

Mitä minun olinaikaani Deutsche Bank

issa tulee niin voin olla siihen täysin
tyytyväinen. Kaikkialla - johtavista aina
alimpiin asti - sain osakseni harvinaista
huomaavaisuutta ja ystävällisyyttä. Kun

kuljin osastosta osastoon, kun tulin aina uusien ja vierasten henkilöiden kanssa kosketukseen, mainittiin melkein poikkeuksetta niistä erinomaisista väleistä ja suhteista, jotka pankkiemme kesken olivat aina olleet olemassa. Ja kun toimistot taas jätiin ja siirryin edelleen sain evästyksenä usein sen kauniin kehoituksen, että voin vastaisuudessakin, milloin niin hyväksinäin, kääntyä avonaisesti niiden puoleen, joista nyt erosin.

Muistoni Deutsche Bank'issa olostani ovat eheät. Niihin liittyy vain kunnioitusta ja kiitosta laitosta ja sen johtoa kohtaan.

Berlin'issä oloajallani seurasin kauppa-korkeakoulussa professori Zoefl'in luentosarjaa " Weltmarkt und Weltwirtschaft " sekä Deutscher Bankbeamten-Verein'in jär-

jestämää Commerz und Disconto-Bank'in joh-
taja Hirschin talvikauden aikana iltaisin
pitämiä esitelmiä aineesta Die Geschäfte
unserer Grossbanken (mit besonderer Berück-
sichtigung ihrer technischen Erledigung).

-oo0oo-

Tampereella Hultin. 20 p:nä 1915.
W. A. Rothmann